

Rauha solmittiin toissa yönä Moskovassa.

Rauha.

Viesti katkerasta rauhaa osuu lamauttavana iskuna jokaisen suomalaisen sydämeen.

Tosiasia, että hallituksemme ja ylin sodanjohtomme on katsonut rauhan solmimisen välttämättömäksi, osoittaa sinänsä, ettei meillä ole ollut muuta mahdollisuutta. Valittavana on ollut koko kansamme astetta tuhoutuminen avun puutteessa tai katkera rauha. Tämä on pakottanut kansamme vastuunalaiset johtomiehet päätökseen, joka varmasti on ollut heidän elämänsä synkin. Kenelläkään meistä ei ole oikeutta enää lisätä kiveä heidän kuormaansa syyttelyllä tai turhalla arvostelulla. Muuta mahdollisuutta ei ole ollut ja siihen meidän kaikkien on tyydyttävä.

Onko taistelumme siis ollut turha? Turhaanko siis koitimme tuhoittia? Turhaanko parhaat miehemme saivat antaa henkensä epätasaisessa taistelussa? Turhaanko alistuimme kukin kohdaltamme kaikkiin sodan kieltäytyksiin ja uhrauksiin? Nämä synkät kysymykset kolkuttavat tunteamme aavemaisina ja lamauttavina.

Mutta sekä tunteemme että järkemme, koko suomalaisen tahtomme vastaa niihin jyrkästi ja ehdottomasti: Ei koskaan! Turha ei ollut taistelumme, sillä silvottunakin ja haavoitetaan vertavuotavana on kansamme säilyttänyt sen, minkä puolesta nousimme taisteluun: V a p a u d e n. Me olemme yhä itsenäinen valtio, valtio valtioiden joukossa, itsenäinen kansakunta vapaiden kansojen joukossa. Rauha merkitsee meille elämää, ihmismaisen yhteiskuntajärjestyksensä ja oikeusperiaatteittemme suojassa ihmisarvoista elämää, jonka taistelulla olemme luvastaneet.

Sota on kohottanut meidät Euroopan pienten kansojen eturiviin, edelläkävijämaaksi. Meidän kohtalomme ja tehtävämme oli ensimmäisenä nostaa salku väkivallan tielle. Vaikka rauha on solmittu meille katkerin ehdoin, olemme saavuttaneet sen murtumattomana kansakuntana ja säilyttäneet kunniamme tahrattomana. On kenties tuleva aika, jolloin Suomen esimerkki ja Suomen taistelu on viidottava tietä myös muille kansoille ja muuttava historian kulkua. Rauhantila Euroopan nykyisessä horjankattilassa on vain jatkakin näinistä ja historia on tuhannesti todistanut miekalla pihrettyjen rajojen epävarmuuden.

Ensi hetkellä lamauttavana osuu meihin tieto rauhaista, mutta juuri nyt emme saa lamautua. Sankarivainajiemme ikuisen muisto ja heidän henkensä velvoittaa meitä

(Jatk. 5:llä siv.)

Rauhanehdot ovat painostavan raskaat.

Suomen täytyntä luovuttaa Hankoniemi, suuri osa Karjalaa sekä alueita Kuusamosta, Sallasta ja Petsamosta.

Sopimus astui voimaan heti ja vihollisuudet lopetettiin eilen klo 11.

Ulkoministeri Tannerin selostus rauhansopimuksesta.

Arvoisat kuulijat.

Ennenkuin siirryn varsinaiseen puheeseeni, pyydän antaa uutisluontoisena tiedonannon Moskovassa käytyjen rauhaneuvottelujen tuloksesta. Se tulee olemaan lähtökohtana puheelleni. Uutinen kuuluu seuraavasti:

Tiistaina kuluvan maaliskuun 12. päivänä klo 17 pidettiin Moskovassa Suomen ja Neuvostoliiton edustajien välinen kokous, jossa rauhansopimuksen teksti esitettiin Suomen valtuutetuille. Sopimuksen allekirjoittaminen tapahtui tämän kuun 13 päivän vastaisena yönä. Sopimuksen sanamuoto ei ole vielä Helsingissä.

Sopimuksessa saa Neuvostoliitto Hangon niemen ja Lap-pohjan sataman sekä ympärillä olevat saaret. Sopimuksen mukainen Suomen ja Neuvostoliiton välinen uusi valtakunnan raja kaakossa on suunnilleen sama kuin Uudenkaupungin rauhassa määrätty n.s. Pietari Suuren raja. Uusi raja lähtee Suomenlahdella Virolahden kirkon ja Paation saaren väliltä ja kulkee suunnilleen Vainikkalan, Nuijamaan, Enson, Koitsanlahden, Uukuniemen, Värtsilän ja Korpielän kautta, yhtyen nykyiseen rajaan Lahrajärvellä. Osa Kuusamosta ja Sallasta joutuu myös luovutettaviksi. Kalastajasaarenon molemmat niemet tulevat myös kuulumaan Neuvostoliitolle. Samoin on asiantilaa Suomenlahden saariin nähden.

Sopimus astuu voimaan heti ja ratifioidaan se myöhemmin. Sopimukseen liittyy pöytäkirja vihollisuuksien lopettamisesta. Tämän pöytäkirjan mukaisesti kumpikin sopimuspuoli lopettaa sotatoimet tänään keskiviikkona, maaliskuun 13. päivä kello 11 Suomen aikaa.

Pöytäkirjassa on sovittu niistä aikamääräistä, joiden kuluessa sotajoukkojen poistaminen ja alueluovutusten toimeenpaneminen suoritetaan. Lieksan eteläpuolella alotetaan se maaliskuun 15. päivänä ja Lieksasta pohjoiseen olevalla lohkolla maaliskuun 16. päivänä. Poistaminen tapahtuu vähintään 7 km:n nopeudella vuorokaudessa. Joukkojen vetäminen uuden valtakunnan rajan toiselle puolelle suoritetaan loppuun eri lohkoilla seuraavien määräaikojen kuluessa: Tunturijoen ja Joukajärven välisellä loholla maalisk. 20. päivään klo 20 mennessä, Kuhmonniemestä etelään olevalla loholla Latvalan seudulla maalisk. 22. päivään mennessä, loholla Lonkavaara—Värtsilä—Matkaselän asema maalisk. 26. päivään mennessä, loholla Matkaselän asema—Koitsanlahti maalisk. 22. päivään mennessä, loholla Koitsanlahti—Enson asema maalisk. 25. päivään mennessä, loholla Enson asema—Paation saari maalisk. 19. päivään mennessä, Petsamon alueella huttikuun 10. päivään mennessä. Hangon luovutus tapahtuu 10 päivän kuluessa.

Arvoisat kuulijat.

Suomi on ollut sodassa kolme ja puoli kuukautta. Se joutui tähän sotaan ilman omaa syyttään. Sille esitettiin alueellisia vaatimuksia ja se oli valmis kohtuullisessa määrässä vaatimuksia tyydyttämään. Siitä huolimatta katkesivat neuvottelut. Suomi luotti kuitenkin naapurinsa kanssa solmittuihin sopimuksiin ja tämän monasti julistamaan rauhantahtoon, eikä uskonut sodan syyttävän. Tästä huolimatta sota syttyi ja maamme oli pakotettu puolustautumaan.

Alusta pitäen oli selvää, että taistelu tulisi muodostumaan epätasaiseksi. Kun emme olleet osanneet uskoa olemme sodan kynnyksellä, emme olleet voineet hankkia itsellemme riittävästi varusteita, joilla pitemmän aikaa olisimme voineet vastustaa hyökkäystä. Monesta ratkaisevasta taistelusestasta oli suorastaan puute. Vielä vähemmän olemme tulle ajatelleksikaan tuksemme millään takelta tai lupauksien toisten valtojen taholta.

Sodan alettua on varusteita kuitenkin voitu jossakin määrin täydentää. Tähän on saatu rahallista tukea ja ihmistyövälistä apua.

Taistelu on ollut ankaraa. Yli-voimaista vihollista vastaan puolustautuessaan on armeijamme saanut ponnistaa kaikki voimansa. Se on kuitenkin suorittanut tahtovälillä loistavasti. Puolustautuminen on yllättänyt kaikki odotukset.

Yleensä luultuun tehtävään toivotuksien mukaan niin ei ole käynyt. Armeijamme johto on ollut tehtävänsä tasalla ja ri-
vähäiset ovat tehneet kunnollista työtä. He ovat käyttäytyneet, on sanoa kuin

sankarit, se olisi liian jokapäiväisenä, vaan kuin miehet. Armeijamme voi sen kautta merkitä ansalotuelloonsa monia kaunista voittoja. Se on tuottanut hyökkäville viholliselle raskaita tappioita. Vain päärintamalla on ollut vähäistä perääntymistä. Muilla sen sijaan on joko voitu työntää vihollinen jalkaisin tai ainakin estää sen eteneminen.

Myöskin kotirintama on hyvin kestänyt kaiken sen terrorin, jonka meitä vastaan käyty totalitääriäinen sota on mukanaan tuonut. Huolimatta miltei jokapäiväisistä pommitusretkistä on mieliala kotirintamalla pysynyt suuremman luottavana ja työteho mallikehoisena.

Kaikkia ponnistuksemme on kunnioittanut.
(Jatk. 5:nnellä siv.)

„Olen taistellut monilla tanterilla,

mutta en ole vielä nähnyt vertaisianne sotilaita.”

„Kun tämän sodan historia kerran laaditaan, tulee maailma tuntemaan teidän työne”

Puolustusvoimien ylipäällikön, sotamarsalkka Mannerheimin päiväkäsky 14. 3. 1940.

Suomen kunniallaan armeijan sotilaat!

Rauha on solmittu maamme ja Neuvostovenäjän välillä, ankarana rauha, joka on Neuvostovenäjälle luovuttanut melkein jokaisen taistelutentän, millä te olette vuodattaneet vertanne kaiken sen puolesta, mitä me pidämme kalliina ja pyhänä.

Te ette ole tahtoneet sota. Te rakastitte rauhaa, työtä ja kehitystä, mutta teijät pakotettiin taisteluun, jossa olette tehneet suurttöitä, tekoja, jotka vuosisatoja tulevat loistamaan historian lehdillä.

Yli 15,000 teistä, jotka lähditte kentälle, ei enää näe kotejansa, ja kuinka monet ovatkaan ainiaksi menettäneet työkykynsä. Mutta te olette myös jakanee kovia iskuja ja kun nyt parisaatuhatta vihollistamme lepää hängessa ja tuljottaa särkynein katsein tähtitavallamme, ei syy ole teidän. Te ette heitä vihanneet ja tahtoneet heille pahaa, vaan seuraitte sodan ankaraa lakia: tappaa tai kuolla itse.

Sotilaat! Olen taistellut monilla tanterilla, mutta en vielä nähnyt vertaisianne sotureita. Olen ylpeä teistä, kuin olisitte omia lapsiani, yhtä ylpeä tuntureitten miehestä Pohjolasta, kuin Pohjanmaan lakeuksien, Karjalan metsien, Savon kumpujen, Hämeen ja Satakunnan viljavien vainioitten, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen lauhelten lehtojen pojasta. Olen yhtä ylpeä uhrista, jonka tarjoaa köyhän majan polka siinä kuin rikaakin.

Kiitän teitä kaikista, useereista, aljuseereista ja miehistä, mutta tahdon erikoisesti painottaa reserviuseerien uhratun ujuutta, heidän velvollisuudentuntoaan ja jemyyttään, millä he ovat täyttäneet tehtävän, joka ei alkuaan ollut heidän. Niinpä on heidän uhrinsa prosenttimäärältään sodan korkein, mutta se on annettu ilolla ja horjumattomalla velvollisuudentun-
nolla.

Kiitän useereita esikunnissa heidän taidostaan ja uupumat-
tomasta työstään ja lopuksi kiitän lähimpiä apulaisiani, yleiseikunnan päällikköä ja päälläjoitusmestaria, armeijan päälliköitä, armeijakuntien päälliköitä ja divisioonien komentajia, jotka usein ovat tehneet mahdollisista mahdollisen.

Kiitän Suomen armeijaa kaikkine aseajajineen, jotka jaloes kilpailussa ovat suorittaneet sankaritekoja sodan ensi päivistä saakka, kiitän rohkeudesta, millä se on käynyt päin moninkerroin ylivoimaista vihollista, joka on ollut varustettu osittain tunteamattomien aseiden ja sitkeydestä, millä se on pureutunut jokaiseen tuumaan kotimaan kamaraan. Yli 1,500 venäläisen hyökkäysvaunun ja yli 700 pommi- ja hävittäjäkonson

(Jatk. 5:llä siv.)

Monet ovat kokenut vanha Viipurin linna.

Hallituksen julistus Suomen kansalle.

Eilen allekirjoitetulla rauhansopimuksella vihollisuudet Suomen ja Neuvostoliiton välillä on lopetettu.

Vihollisuuksien marraskuun 30. päivänä alkaessa Suomen kansa ryhtyi puolustautumaan ylivoimaa vastaan yksimielisyydellä, joka muodostui esikuvaksi koko maailmalle. Saamalla yksimielisyydellä armeijamme ja sitä työllään tukenut Suomen kansa kävi kolme ja puoli kuukautta puolustustaistelua.

Iänmaata ja kaikkia kalleimpia arvoja puolustaessaan tuhannet parhaimmat miehet ovat kaatuneet ja vielä useimmat saaneet elämäniikseen vammoja. Heidän sankaritekoensa länmaa on ikuisesti säilyttävä ja siunaava heidän muistoaan. Suuri on niinkään niitten luku, jotka ovat menettäneet henkensä rintaman takana.

Kun Suomen hallitus päätti lopettaa vihollisuudet, tehden rauhan Neuvostoliiton hallituksen kanssa, tapahtui se silinä varmassa vakaumuksessa, että kansamme siten säilyisi vielä suuremmilla onnettomuuksilla.

Sankarillisen ja hyvin johdetun armeijamme sekä koko kansan yhteisin ponnituksin ja nuorisomme verihvein olemme alueluovutuksista huolimatta voineet säilyttää kalleimman kaikiata arvoista, vapauden, pelastaa kansallisen kunniamme ja siten lunastaneet itsellemme oikeuden häiriytymättömään rakennustyöhön.

Suursodan edelleen jatkuessa kansamme siirtyy sodan toimista rauhantehtäviin.

Hallitus tuntee velvollisuutensa kaatuneiden muiston ja heidän tekojensa arvon turmasta: pyrki nopeasti rakentamaan maan uudelleen. Erikoisen läheinen hallitukselle tulee olemaan huolenpito kaatuneiden omaisista ja invaliditeista. Niinkään hallituksen velvollisuutena on pitää huolta niiden varattomien omaisista, jotka ovat rintaman takana menettäneet henkensä tai tulleet työkyvyttömiksi. Ensimmäisiä tehtäviä on myöskin huolehtia siitä, että luovutetuista alueista kotoisin oleville teidän oikeutta, että heidän olonsa nopeasti järjestetään, samoin kuin siitä, että pommituksissa tuhoutuneet kodit rakennetaan uudelleen.

Kansallamme on edessään lähimmillään ponnituksia ja uhrauksia vaativa jälleenrakentamis- ja auttamistyö, mutta ottaen huomioon, kuinka nopeasti maamme on edistynyt itsenäisyytensä saavuttamisen jälkeä, hallitus uskoo tuon jättämistyön onnistuvan.

Kohtalon hetkellä kansamme kokoontui iänmaan turvakal Yksimielisempänä kuin koskaan aikaisemmin kansamme täytyy tästä lähtien kulkea tietänsä. Kansamme on lukemattonen vastoinkäymisen karaismaa. Historia osoittaa kansamme hellittämättömän sitkeytensä avulla ennenkin selviytyneen vaikeitten aikojen yli.

Yksimielisenä ja toinen toisemme luottaen me käynnäme mutta tulevaisuutta rakentamaan.

Täkaläisten liike- ja säästöpankkien konttorit

pidetään tästä päivästä alkaen avoimena jälleen säännölliseen aikaan.